

N:o 156.

Af herr Ollas A. Ericsson, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag angående väghållningsbesvärets ordnande.

Behovvet af ändrad lagstiftning rörande väghållningsbesvärets utgörande på landet har sedan mer än ett århundrade gång efter annan med kraft framhållits inom riksdagen, samt för öfrigt inom hela landet varit ett stort önskemål. Orättvisorna i att detta besvär eller onus ensamt åligger den i mantal satta jorden och i stadgandet, att det förmedlade hemmantalet skall utgöra grunden för fördelningen af vägarne hemmanen emellan, framträda allt känbarare ju mera nationen utvecklar sig, särskildt i industrielt hänseende, och denna fråga har nu därför kommit derhän, att den icke kan trängas å sido förr än den nöjaktigt blifvit löst. Ingen lär väl heller numera kunna eller ens vilja bestrida befogenheten i krafvet på en ändring härutinnan; utan svårigheten i reformens genomförande torde nu endast ligga i sättet, på hvilket den rättvisast och lämpligast kan lösas. Sedan likväl 1889 års Riksdag, och det med rätta, tillbakavisat det då af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet — hvilket afsåg endast ett ringa deltagande i vägtungan för några få nya beskattningsföremål, och hvilket deltagande, åtminstone på många ställen, helt och hållet skulle åtgå i kostnader för föreslagna vägstyrelser och vägnämnder etc. och således hemmansinnehafvaren fortfarande, äfven om förslaget antagits, fått släpa med nästan lika tung börda, oberäknadt de dyra och ovaraktiga vägdelningar, hvilka blifvit en oskiljaktig följd af förslagets antagande — borde man mera odeladt på något enklare, rättvisare och billigare sätt söka att lösa frågan. Ett

dylikt sätt är enligt min uppfattning att söka i entreprenadsystemet, hvilket betydligt förenklar frågan och gör både de kostbara vägnämnderna och de dyra och ovaraktiga vägdelningarna alldeles obehöfliga. Entreprenadsystemet är dessutom den säkraste garantien för att det ena beskattningsföremålet icke gynnas på det andras bekostnad. Kunde man sålunda enas om detta system såsom det lämpligaste, må det sedan bero på en utredning, huru och till hvilket belopp hvarje beskattningsföremål bör till entreprenadsumman bidra.

Utgående från den synpunkten att de allmänna vägarna äro ett statsändamål, hvilket bevisas deraf, att de stå under kronans uppsigt och att alla rikets inbyggare ega rätt att af de allmänna vägarne sig begagna, men att de derjemte utgöra ett viktigt samfärdsmedel inom de olika orterna, skulle jag vilja föreslå, att staten deltagar i entreprenadsumman med hälften, och landstingen, hvart i sitt område, med andra hälften. Befinnes det då rättvist att jordbruket bör deltaga i vägtungan till större belopp i motsvarande bevillning än andra beskattningsföremål, så kunde ju detta ske genom en större uttaxering å jordbruksfastighet än å andra föremål. Detta torde så mycket lättare låta sig göras, som en särskild uttaxering för detta ändamål till landstinget torde blifva nödvändig; enär i alla fall städernas bevillning naturligtvis bör vara fri från detta onus, emedan det endast rör väghållningen på landet, och städerna dessutom kunna anses, för det gagn de åtnjuta af de allmänna vägarne på landet, hafva bidragit genom den andel staten öfvertagit i bestridandet af vägstnaderna. Genom att så lägga samma befogenhet i landstingens händer, som de hafva med afseende å skjutsentreprenaderna, d. v. s. i händelse entreprenadsumman af en eller annan orsak på något ställe befunnes högre än hvad för verkliga kostnaderna för väghållet erfordras, landstinget då eger rätt att helt och hållet vägra såväl bidraget af staten som landstinget och ålägga det förut väghållningsskyldiga hemmantalet inom orten att på dessa ställen utgöra väghållningen, till dess en antaglig entreprenad erbjudes, kan man vara förvissad om att detta system i alla afseenden blir det billigaste. Utbjuder man sedan vid entreprenadauktionerna — hvilka lämpligast torde förrättas af kronobetjeningen inom de olika orterna — vägarna i mindre skiften, t. ex. i vissa meter, eller också följer en förut verkställd vägdelning, så att tillfälle beredes alla, som det önska, att förtjena åtminstone så mycket som den nya skatten belöper sig till, så är jag äfven öfvertygad, att detta system också skall mötas med allmän tillfredsställelse.

Detta förslag är således hufvudsakligen detsamma som jag i fjor framlade och som vid 1889 års riksdag framställdes af landshöfding

Treffenberg i Första Kammaren, nemligen att vägfrågan måtte lösas *hufvudsakligen* på samma sätt som förut skjutsfrågan; och oaktadt detta förslag då blef afslaget, vågar jag likväl härmed ännu en gång draga ett dylikt under Riksdagens ompröfning, i den förhoppning att ur de många förslag, detta inberäknadt, som under denna riksdag framstälts i syfte att lösa vägfrågan, densammes lyckliga lösning slutligen skall kunna dragas. Jag föreslår alltså,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och så snart ske kan till Riksdagen aflåta förnyad nådig proposition med förslag till lag angående väghållningsbesvärets på landet ordnande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de grunder, som i motionen angifvits.

Stockholm den 29 januari 1891.

Ollas A. Ericsson.

Häruti instämma:

E. Norman.

D. Persson.